

Premjeras Andrius Kubilius apie Nacionalinę energetikos strategiją:

“Lietuva, o kartu ir Latvija bei Estija tebėra energetiškai izoliuotos nuo Europos Sąjungos. Energetinės monopolijos, esančios vieninteliais energetinių išteklių tiekėjais, ne tik mums diktuoja kosmines kainas, bet ir paverčia energetiką geopolitikos įrankiu. Atėjo laikas išsivaduoti iš energetinės priklausomybės pančių. Neleisime įvairioms jėgoms ir interesų grupėms trukdyti mūsų žingsnių į energetinę nepriklausomybę.”

Kokios permainos vyksta energetikoje

Elektros energetikos ūkis

- Sausio 1 dieną pradėjo veikti pirmoji Baltijos šalyse elektros birža. Šiuo metu joje nuperkama apie 70 proc. Lietuvoje sunaudojamos elektros energijos.
- Įgyvendinamas elektros energetikos sektoriaus projektas, kuris užtikrins ES III Energetikos paketo reikalavimus, atskiriant gamybą, perdavimą ir skirstymą bei sukurs prielaidas Lietuvos elektros sektoriui veikti konkurencinėje aplinkoje ir synchronizuotai su ES rinka.
- Iki 2011 metų sausio bus baigtas keturių funkcinų blokų – gamybos, perdavimo, skirstymo ir aptarnavimo - formavimas.
- Statomas devintasis kombinuoto ciklo dujų turbinos blokas Lietuvos elektrinėje.
- Pradėtas įgyvendinti tarp sisteminės jungties tarp Lietuvos Respublikos ir Švedijos Karalystės elektros energijos perdavimo sistemų projektas „NordBalt“. Jungties galia - 700 MW, projektą numatoma užbaigti iki 2016 metų.
- Pradėtas įgyvendinti jungties tarp Lietuvos Respublikos ir Lenkijos projektas „LitPol Link“. Pradėti parengiamieji darbai derinant linijos trasą, poveikio aplinkai vertinimo studijos. Pirmąją projekto dalį numatoma užbaigti iki 2015 metų.
- Įgyvendinamas 330 kV elektros skirstyklos Bitėnų kaime projektas, kurį planuojama užbaigti iki metų pabaigos. Skirstykla sujungs aukštos įtampos oro linijas Klaipėda-Sovietiskas ir Jurbarkas-Sovietiskas. Skirstykla užtikrins patikimą elektros tiekimą Vakarų Lietuvai ir bus svarbi pradėjus veikti elektros jungčiai „NordBalt“.

Atominės elektrinės statyba

- Buvo atlikti išsamūs tyrimai ir nustatyta, kad abi potencialios AE statybos aikštelės inžineriniu geologiniu ir hidrogeologiniu požiūriu yra tinkamos Visagino atominės elektrinės (AE) statybai. Visų atliktų potencialių naujos Visagino AE statybos aikštelių tyrimų išvados reikalingos strateginiam investuotojui bei AE projektuotojui, kuris, atsižvelgdamas į esamą aplinką ir pateiktus techninius reikalavimus, galės suprojektuoti tarptautinius saugos reikalavimus atitinkančią AE.
- Atliekami paskutiniai maršrutų, kuriais statant AE bus gabenami sunkiasvoriai ir didelių gabaritų įrenginiai, projektavimo darbai. Taip pat parengti ir suderinti 33 topografiniai planai, parinkti ir apskaičiuoti pirminiai projektiniai pasiūlymai, įvertinti kiti techniniai parametrai.
- 2010 m. rugsėjo 10 d. Energetikos ministerija potencialiems VAE strateginiams investuotojams išsiuntė prašymus pateikti įpareigojančius pasiūlymus.
- UAB „Visagino atominė elektrinė“ drauge su partneriais parengė ir šalies verslininkams pristatė studiją „Vietinio verslo galimybės dalyvauti naujos AE statybos projekte“. Yra įvertinta, kad potencialiai Baltijos valstybių verslas galėtų pretenduoti į darbus, sudarančius iki 30% visos atominės elektrinės projekto vertės, t.y. skaičiuojant nuo viso projekto vertės vidurkio – iki 4 mlrd. Lt.

Atsinaujinantys energijos šaltiniai

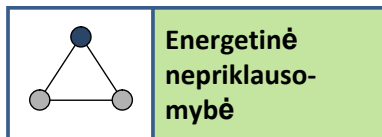
- Paskelbtas naujiems elektros energijos gamintojams galimų prisijungimo vietų žemėlapis su nurodytomis leistinomis galiomis ir prijungimo vietomis (patalpintas bendrovės svetainėje www.litgrid.eu).
- Vykdoma Atitikties programa, kuri užtikrina perdavimo tinklų naudotojų nediskriminavimą, sudarant vienodas prieigos prie perdavimo tinklų ir pasinaudojimo jais sąlygas.
- LITGRID patvirtino tipines išankstines projektavimo sąlygas vėjo elektrinių parkų prijungimui prie 110 kV elektros tinklo, kurios skirtos preliminariai įvertinti, kokie techniniai sprendimai ir investicijos bus reikalingos, norint vėjo jėgainę prijungti planuojamoje tinklo vietoje.
- Pradėtas Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės (HAE) naujo penktojo hidroagregato projekto įgyvendinimas. 2014 m. darba pradėsiantis hidroagregatas leis operatyviai didinti elektros sistemos reguliavimo galių diapazoną ir patikimai reguliuoti vėjo jėgainių balanso netolygumus, kylančius dėl kintančio jų gamybos režimo.

Dujų ūkis

- Atliekami parengiamieji darbai suskystintų dujų terminalo projekto įgyvendinimui Klaipėdos uoste. Projektą įgyvendinti pavesta bendrovei „Klaipėdos nafta“.
- Pradėtas III ES energetikos paketo reikalavimų įgyvendinimas dujų ūkyje. Lietuvos Respublika sieks atskirti dujų transportavimo ir pardavimo funkcijas, atskiriant magistralinius dujotiekus nuo bendrovės „Lietuvos dujos“.
- Atliekami geologiniai tyrimai planuojamos požeminės dujų saugyklos, kurioje galima būtų saugoti apie 1 mlrd. kubinių metrų dujų, vietoje. Projektavimo darbus Syderiuose planuojama pradėti 2011 metais.
- Rengiamasi nutiesti dujotiekio Jurbarkas-Klaipėda atšaką.
- Apsispręsta nutiesti dujų jungtį į Lenkiją. Europos Komisija pažadėjo svarstyti šio dujotiekio finansavimo klausimą.

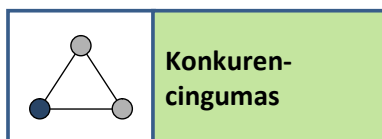
Šiuo metu Lietuvos energetikos sektoriaus padėtis neatitinka strateginių nuostatų

Energetikos sektoriaus strateginės nuostatos

Esama padėtis

- Didžioji dalis iškastinio kuro importuojama iš vienos šalies
- Lietuvos energetikos sektorius yra izoliuotas nuo ES energetinių sistemų
- Trūksta elektros energijos gamybos pajėgumų (apie pusę elektros energijos importuojama)

- Nuolat augančios energijos kainos artėja prie ES vidurkio
- Užtikrinant energetikos kainų konkurencingumą demonopolizuojama vietinė rinka ir integruojamasi į ES energetikos rinkas

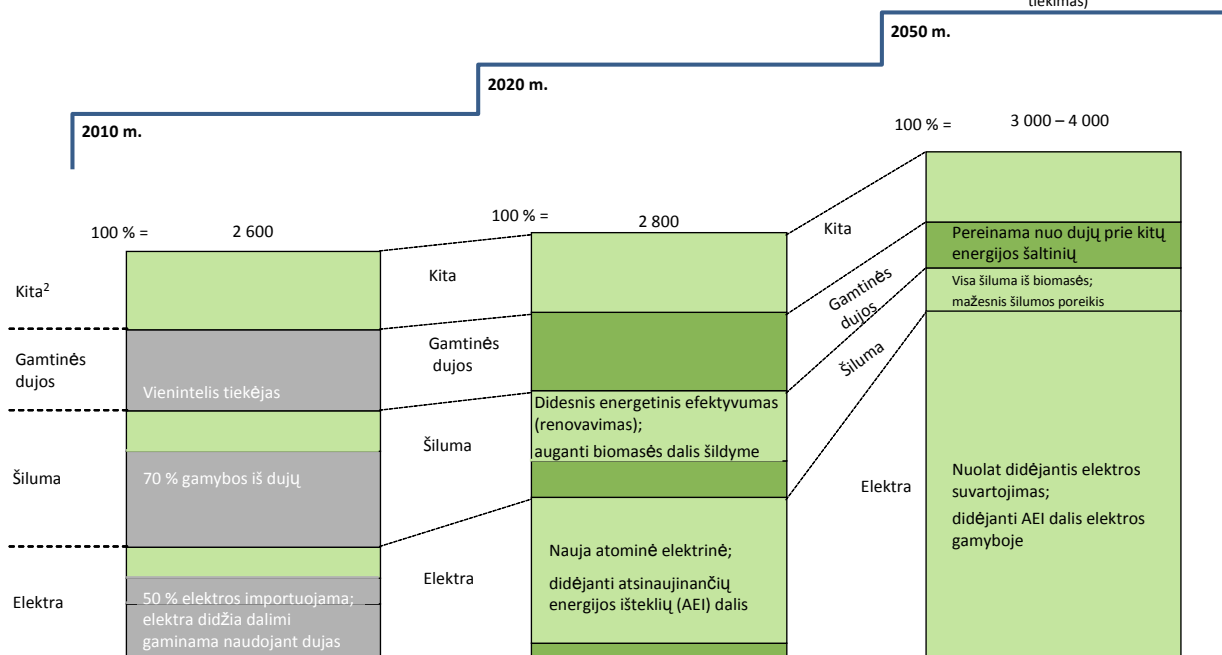
- Energijos intensyvumas (energijos kiekis, tenkantis vienam BVP vienetui) yra didesnis nei ES vidurkis
- Ypač didelis energijos taupymo potencialas šildymo sektoriuje
- Didėja į aplinką išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiai

■ Svarbiausia iki 2020 metų

Strategija padės pasiekti energetinę nepriklausomybę iki 2020 metų

Galutinio energijos suvartojimo prognozė¹
Tūkstančiai tonų naftos ekvivalentu (ktne)

■ Tiekimas iš vienintelio išorinio šaltinio
■ Nepriklausomas tiekimas
■ Dujos gali būti importuojamos per dujų terminalą (nepriklausomas tiekimas)

1 Neįtraukta nafta ir kitos kuro rūšys, kurių tiekimas yra diversifikuotas

2 Daugiausia kurui skirta mediena

Sinchronizacija su Kontinentinės Europos tinklais (KET) prieš pradėdant veikti Visagino atominę elektrinę

Sinchronizacijos su KET eiga

- Politinis sprendimas
- Projekto komandos ir darbo grupės sukūrimas
- Techninių sąlygų suderinimas
- Investicijos infrastruktūrai
- Atsijungimas nuo IPS/UPS sistemos
- Baltijos šalių autonominis sistemos darbas
- Sinchronizacija su KET
- Sinchronizacijos rezultatų vertinimas

Esama padėtis

- Sukurta projektą koordinuojanti komanda
- Iki 2012 m. bus parengta detali galimybių studija, numatysianti technines susijungimo sąlygas

Pagrindinės užduotys prieš tolimesnius žingsnius

Politinės

- Susitarti su Baltijos šalimis dėl bendradarbiavimo
- Nustatytas atsijungimas nuo IPS / UPS sistemos su Rusija ir Baltarusija
- Užtikrinti, kad būtų pakankama politinė ir finansinė parama Lenkijoje

Finansinės

- Finansiškai įvertinti visus galimus pasirinkimus (dabartiniais skaičiavimais Lietuvai sinchronizacija su KET kainuotų 2,1–3,5 milijardų litų)
- Atsijungimo kaštai bus įvertinti atskirai

Atominė elektrinė yra tinkamiausias pasirinkimas elektros deficitui panaikinti

Atominė elektrinė atitinka visus kriterijus

Kriterijus	Atominė elektrinė
 Energetinė nepriklausomybė	<ul style="list-style-type: none"> • Didelė energetinė nepriklausomybė dėl galimybės importuoti kurą iš įvairių partnerių ✓ • Regioninis projektas – užtikrinami papildomi elektros generavimo pajėgumai Estijai, Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai
 Konkurencingumas	<ul style="list-style-type: none"> • Teigiamas poveikis prekybos balansui ✓ • Tikėtinas teigiamas poveikis ekonomikai • Ekonomiškai patraukliausia alternatyva
 Darnus vystymasis	<ul style="list-style-type: none"> • Atmosfera neteršiama CO₂ dujomis ✓ • Lengviau pasiekti Europos Sąjungos CO₂ dujų išmetimų reikalavimus

Alternatyvos elektros gamybai

Alternatyvos

Anglis

Dujos (dujotiekiu)

Dujos (suskystintų gamtinių dujų terminalu)

Elektros importas

Trūkumai

- Didelė aplinkos tarša
- Ekonomiškai nepatraukli alternatyva dėl didelės CO₂ taršos leidimų kainos
- Maža energetinė nepriklausomybė – kuras iš vieno tiekėjo
- 10 metų išlaidos dujoms atitinka atominės elektrinės statybos kaštus
- Verslo modelis nepatrauklus dėl nestabilių kuro kainų
- Labai maža energetinė nepriklausomybė
- Neigiama įtaka prekybos balansui

Suskystintų gamtinių dujų terminalas (potencialiai kartu su dujų saugykla) yra patraukliausia alternatyva dujų tiekimui užtikrinti

Patraukliausios alternatyvos

+ Pagrindiniai privalumai

- Pagrindiniai trūkumai

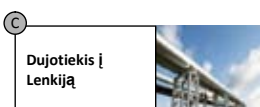
- Pirmo būtinumo rezervo funkcija
- Prieiga prie ES dujų rinkos
- Tiekimo diversifikavimas
- Santykinai nedidelė tolimesnės plėtros kaina

- Dujų savikaina didesnė nei naudojant požeminę dujų saugyklą (esant mažo dydžio terminalui)
- Dalyvavimas dujų rinkoje reikalauja naujų gebėjimų tam, kad būtų išnaudojamos kainų arbitražo galimybės ir užtikrintas pirmo būtinumo rezervas

- Santykinai nebrangi
- Visas pirmo būtinumo rezervas fiziškai sukauptas Lietuvoje

- Nediversifikuojamas tiekimas
- Ilgas ir rizikingas statybos periodas

- Patrauklus investicijos dydis¹

- Funkcionalumas priklauso nuo dalyvaujančių šalių susitarimo sąlygų
- Gali reikėti papildomų investicijų *Yamal* dujotiekio dujų tiekimo krypčiai pakeisti tam, kad būtų užtikrinta pirmo būtinumo rezervo funkcija

- Vasaros / žiemos paklausos balansavimas
- Didesnė dujų saugojimo talpa nei vien suskystintų dujų terminalo rezervuaruose

- Ilgas dujų saugyklų plėtojimo procesas
- Potencialios saugyklos vietos gali būti netinkamos saugyklai įrengti
- Didesnės investicijos pirmo būtinumo rezervo funkcijai užtikrinti, nei vien suskystintų dujų terminalas

¹ Prisijungti prie *Yamal* dujotiekio

Didesnė AEI dalis elektros energijos gamyboje bus pasiekta naudojant biomasę ir vėjo energiją

Pagaminta GWh / (pajėgumai MW)

¹ Neįtraukiant Kruonio HAE
² Nuo viso elektros suvartojimo
³ Daugiausia privačios investicijos

AEI	2009		2020		Papildomi pajėgumai 2020 MW	Investicijos ³ milijardai Lt	Poveikis galutinei elektros kainai ct/kWh
	Pagaminta GWh	(pajėgumai MW)	Pagaminta GWh	(pajėgumai MW)			
Hidroenergija ¹	424 (116 MW)		470 (141 MW)		25	0,3–0,4	• Subsidija (0,1–0,2)
Vėjo energija	158 (98 MW)		1 250 (500 MW)		402	1,0–1,4	• Subsidija + kaštai sistemai (0,9–1,1)
Biomasė	102 (26 MW)		1 223 (224 MW)		198	1,0–1,4	• Subsidija (0,6–0,7)
Saulės energija	-		15 (10 MW)		10	0,2–0,3	• Subsidija (0,1–0,2)
Geoterminė	-		-		-	-	
			875 MW		635 MW	2,5–3,5	1,7–2,2

Energetinė nepriklausomybė: didelė investicija, bet dar didesnė nauda

Valstybinio sektoriaus investicijos
11–17 milijardų Lt

Privačios investicijos
18–24 milijardai Lt

Investicijos: 29–41 milijardai Lt

- Kasmet bus sutaupomi **3–4 milijardai litų**, išleidžiamų importuojamam kurui: šios lėšos liks Lietuvos ekonomikoje (**3–4 proc. BVP**)

- **Nuolatinis** energijos tiekimo užtikrinimas;
- **Stabilios** elektros energijos kainos;
- Namų ūkiams kasmet 500 Lt **sumažės šildymo kaštai**

- Bus sukuriama **5000–6000 nuolatinių darbo vietų** energetikos sektoriuje;
- Investicijos **skatins ekonomiką** statybų ir paslaugų sektoriuose

Energetinė nepriklausomybė

Interesų kova energetikoje

Energetikos ministerija parengė Lietuvos energetinės nepriklausomybės strategiją. Koks šios strategijos pagrindinis tikslas, kodėl ji yra itin svarbi tolesnei valstybės raidai, su kokiomis grėsmėmis susidursime ją įgyvendindami?

Apie tai – pokalbis su energetikos ministru Arvydu Sekmoku.

- **Lietuvai paskelbus politinę Nepriklausomybę, 1990-ųjų vasarą prasidėjo ekonominė blokada. Lygiai po 20 metų, 2010-aisiais paskelbus Lietuvos energetinės nepriklausomybės strategiją, jau pasigirdo grąsinimų, kad gali sutrikti dujų tiekimas iš Rusijos.**

Ar 2010-ųjų situacija tam tikra prasme Jums neprimena 1990-ųjų?

- 1990-aisiais paskelbę Nepriklausomybę, mes politiškai, teisiškai, ekonomiškai perėjome į kitą – Europos Sąjungos – erdvę, kur galioja visiškai kitos taisyklės, kur yra daug daugiau skaidrumo, kur santykiai grindžiami ne ideologinėmis nuostatomis, o ekonominiais dėsniais.

Priklausydami Europos Sąjungai, realiai dar vis esame Rytų energetinės erdvės dalimi. Tai reiškia, kad būdami vienos bendruomenės nariais, mes gyvename kitoje bendruomenėje su visiškai kitokiais santykiais, kur energetika naudojama kaip politinio spaudimo instrumentas, kur neskaidrumas yra priimtinas ir toleruoti-

nas, kur veikia visiškai kiti dėsniai.

Pavyzdžių toli ieškoti nereikia: naftos tiekimo per „Družbos“ naftotiekį nutraukimas, „Gazprom“ spaudimas Vyriausybei, kad ši atsisakytų įgyvendinti europines direktyvas, dujų Lietuvai pardavimas už trečdaliu didesnę kainą nei, tarkim, Vokietijai.

Todėl mūsų tikslas aiškus ir logiškas – ištrūkti iš Rytų energetinės erdvės ir pereiti į tą bendruomenę, kuriai priklausome. Tai yra tikslas. Be abejo, bus didelis pasipriešinimas šiam tikslui, nes nukentės kai kieno interesai. Interesai tų, kurie ištikro turi apčiuopiamą naudą, kad santykiai yra neskaidrūs, kad energetikoje vyrauja ne ekonominiai dėsniai, o tam tikri per ilgus

metus susiklostę santykiai.

Taip, mes sugrįžtame į panašią situaciją kaip 1990 metais, tik ne tokiu mastu ir ne tokiu lygiu, bet nė kiek nemažiau įtemptai. Todėl, kad čia finansiniai interesai yra dar labiau akivaizdūs, dar labiau išreikšti.

- Energetinę nepriklausomybę turėsiančius užtikrinti strateginius projektus kai kurie vadinamieji energetikos ekspertai suskubo pavadinti svajonių rinkiniu. Tai nuskambėjo keistai, juolab žinant, kad visi šie projektai jau įsibėgėja, gautas ES finansavimas, vyksta realūs darbai. Ar nemanote, kad dabar teks išgirsti daug klaidinančių pasisakymų ar net atviro melo?

- Lietuva kasmet sumoka 3-4 milijardus litų už importuojamus energetinius išteklius. Tie energetiniai ištekliai yra importuojami iš vienintelio šaltinio, iš tos minėtos Rytų energetinės erdvės. Strategijos tikslas yra, kad didžioji šių lėšų dalis liktų Lietuvoje, Lietuvos ekonomikoje, kad čia likę pinigai didintų mūsų ekonomikos konkurencingumą, gerintų ekonominę situaciją.

Tačiau konkurencija dėl tokių milžiniškų pinigų srautų bus įnirtinga ir žiauri. Be abejo, bus labai daug interesų grupių, kurios norės bet kokia kaina išlaikyti tuos piniginius srautus, išeinančius iš Lietuvos. Ši įnirtinga konkurencija ir lems didžiulį pasipriešinimą, ką mes jau akivaizdžiai patiriame dėl mūsų žingsnių dujų sektoriaus pertvarkoje.

Aš manau, kad labai nekonkretu sakyti, kad ši strategija yra svajonių ar gerų norų sąrašas, nes yra labai konkretūs, labai aiškūs projektai, kurie šiuo metu jau yra įgyvendinami. Šių projektų ir keliamų tikslų energetikoje aš nevadinčiau svajonėmis. Aš kalbėčiau apie politinę valią ir administracinius gebėjimus, kuriuos mes visi turime parodyti, kad šie projektai būtų įgyvendinti.

- Pramonininkų konfederacijos prezidentas B.Lubys, paklaustas, kodėl anksčiau strigo suskystintų dujų terminalo reikalai, atsakė taip: „ Ne tas kunigas buvo“. Kodėl šis ir kiti projektai pajudėjo tik prieš kurį laiką – bent pastaruosius dešimt metų, atrodo, tai niekam nerūpėjo?

- Gal pasakysiu vėl grįždamas į 1990 metus. Tuomet buvo visuomenės valia, kuri

peraugo į politinę valią. Tuomet tauta išreiškė valią būti nepriklausomais ir šita valia nulėmė politines permainas.

Ką mato visuomenė šiandien? Po Ignalinos atominės elektrinės uždarymo pakilo elektros kaina. Bet tai nėra pagrindinė žinia. Kur kas grėsmingesnė realybė yra ta, kad mes beveik absoliučiai tapome priklausomi nuo vienintelio energijos išteklių tiekimo šaltinio. Net gamindami elektrą šalies viduje, esame priklausomi nuo dujų tiekimo iš vieno šaltinio. Taip pat ir elektros importas ateina ta pačia kryptimi. Uždarius Ignalinos atominę elektrinę realiai pajutome tą energetinę priklausomybę – tuomet daug kam atsivėrė akys.

Ką reiškia šita priklausomybė? Jau dabar už elektrą mokame 5-10 proc. daugiau, nes dujas gauname trečdaliu brangiau nei kiti vartotojai Vakarų Europoje. Ir niekas negali garantuoti, kad elektros kaina neaugs lygiai taip pat, kaip augo dujų kaina privatizavus „Lietuvos dujas“. Nuo to laiko dujos pabrango net keturis kartus.

Tas pats ir dėl elektros energijos, kurios mes importuojame apie 50 proc. – kas gali garantuoti, kad elektros tiekimas iš Rusijos per Baltarusiją nebrangs analogiškai gamtinėms dujoms.

Dar aiškesnė to išraiška yra šildymo sektoriuje. Toks dujų kainų skirtumas šilumą pabrangina bene 20 proc.

Visa tai rodo, kiek mums kainuoja šita energetinė priklausomybė, skaidrumo stoka, kai vyrauja natūralios monopolijos, kurios nepaiso vartotojų interesų.

Kodėl anksčiau tai niekam nerūpėjo? Iš dalies energetika buvo labai uždara sistema ir interesų grupės tuo naudojosi. Visuomet lengviau nedaryti permainų. Permainos yra susijusios su pasipriešinimu, dažnai tai yra nepopuliaru, tai keičia nusistovėjusius santykius „Tu man – aš tau“.

Daug paprasčiau buvo gyventi tos dienos situacija, nežiūrint, kas bus privatizavus „Lietuvos dujas“, nesirūpinant, kaip bus apsirūpinama elektra, uždarius Ignalinos atominę elektrinę, negalvojant, kokios bus pasekmės neįgyvendinus įsipareigojimų, duotų Europos Sąjungai laiku uždaryti Ignalinos atominę elektrinę. Taip, daug paprasčiau yra gyventi šia

diena. Bet iš tikro ateina laikas, kai situacija pasikeičia, kai gyventi šia diena tampa nebeįmanoma.

Visa tai ir lemia, kad šiuos iššūkius teko prisiišti Permainų koalicijai. Šiai dienai ji turi politinės valios, kurią demonstruoja premjeras, ministrų kabinetas, pakeisti šią situaciją ir išsivaduoti iš energetinės priklausomybės.

- ES energetikos komisaras Guntheris Oettingeris prieš keletą savaitių Lietuvą pavadino pavyzdžiu visai Europai, kaip reikia keisti situaciją energetikoje vartotojų naudai. Taip komisaras įvertino Lietuvos pastangas pertvarkyti šalies dujų sektorių taip, kad jis atitiktų Europos Sąjungos trečiojo paketo reikalavimus. Bet ir pati Europos Sąjunga galutinai iš miego pabudo tik 2009-ųjų sausį per vadinamąją Ukrainos krizę, kai buvo nutrauktas dujų tiekimas daugeliui Europos valstybių.

- Viena kertinių Europos Sąjungos energetinės politikos nuostatų yra tiekimo saugumas. Lietuvoje tai išreikšta daug aiškiau – tai nebe saugumas, o siekis išsivaduoti iš energetinės priklausomybės. Tiekimo saugumo klausimus kelia net Didžioji Britanija, nors jos situacija yra kur kas geresnė.

Aktyvi energetinė politika pastaruosiu metu yra vienas svarbiausių iššūkių Europai. Paaiškinti galima tuo, kad po avarijos Černobylio atominėje elektrinėje buvo visiškai sustojusi atominės energetikos plėtra. Matomų permainų energijos gamyboje nebuvo. Tik įvardijus klimato kaitos problemą, buvo ženkliai pasistūmėta su atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimu. Tačiau tuomet paaiškėjo, kad atsinaujinantys energijos ištekliai yra tik viena priemonių - pirmiausia, dėl technologijų brangumo.

Todėl ir Vokietijos vyriausybės priimtoje energetikos koncepcijoje iki 2050 metų kanclerė Angela Merkel įvardijo, kad branduolinė energetika yra tiltas į atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą. Mūsų energetikos strategija yra panaši ir vadovaujasi tomis pačiomis nuostatomis.

- 3-4 milijardai litų, kurie kasmet iškeliauja į Rusiją, turėtų likti čia, Lietuvoje. Tai vienas pagrindinių nacionalinės energetinės strategijos siekių. Tie mili

jardai dabar maitina daug ką, todėl atsilauki prieš „Gazprom“, prieš galingus interesus ir jų lobistus bus labai sunku. Nesibaiminate?

- Vėlgi, lyginant su 1990 metais – tuomet buvo ir ekonominė blokada, ir svetima kariuomenė. Bet tai buvo menkesnė jėga už tautos valią, kuri virto politine valia gyventi nepriklausomoje valstybėje. Valstybės jos teritorijoje nugalėti neįmanoma – valstybė gali išsigąsti, valstybė gali pati nesiryžti priimti vieną ar kitą sprendimą. Todėl mes ir kalbame apie politinę valią. Tikiu, kad Lietuva, kaip ir 1990 metais, pasieks savo tikslą turėti energetinę nepriklausomybę. Tik tam reikia ryžto, atkalumo, nuoseklumo ir susitelkimo.

- Artėja kadencijos vidurys. Kas Jums atrodė neįmanoma prieš dvejus metus ir kuriam projektui Jūs jaučiatės labiausiai įsipareigojęs?

- Nuo to laiko, kai buvo įsteigta Energetikos ministerija, mes ir siekiame energetinės nepriklausomybės, siekiame užtikrinti ir ginti energijos vartotojų interesus. Praėjo tam tikras laikas, kol tuos siekius mes galėjome aiškiai, konkrečiai suformuluoti ir išreikšti energetine nepriklausomybės strategija. Ši strategija ir yra pagrindinis tikslas, pagrindinis uždavinys – jos įgyvendinimas.

O priemonės yra strateginiai projektai – elektros jungčių statyba, elektros tinklų sinchronizacija su kontinentinės Europos tinklais, nauja atominė elektrinė, suskystintų dujų terminalas ir visi kiti projektai. Jie užtikrins energetinę nepriklausomybę, energetiką iš geopolitikos įrankio pavers ekonomikos dalimi ir padės Lietuvai galutinai pereiti į tą bendruomenę, kurioje esame nuo 1990 metų.

- Kada strateginiai projektai pasieks tokį vystymo etapą, kad procesai bus

nebegrįžtami ir neapreikšiami nuo galimai kitokios politinės valios?

- Energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimas Seime reikš labai aiškias nuostatas, nes ši strategija turi būti priimta visų Seimo frakcijų, visų didžiųjų politinių partijų valia. Taip bus padėtas pagrindas. Manau, pagrindinis veiksnys, kad tie procesai būtų negrįžtami, yra visuomenės lūkesčiai. Lūkesčiai, kad energetikoje įsivyrautų skaidrumas, kad mes turėtume energijos tiekimo alternatyvas, kad mes galėtume patys apsirūpinti energijos ištekliais.

O kalbant apie konkrečius projektus, neabejoju, kad Baltijos šalių jungties su Skandinavija „NordBalt“ projektas jau yra pasiekęs negrįžtamą tašką. Pakankamai greitai mes turėsime strateginį investuotoją naujai atominėi elektrinei, manau, kad kitąmet jau prasidės suskystintų dujų terminalo statyba.

Vokietijos koalicinė vyriausybė susitarė dėl Energetikos koncepcijos iki 2050 m.

2010 m. rugsėjo 5 d. VFR valdančioji koalicija po ilgų diskusijų ir didžiulio visuomenės susidomėjimo (spaudos dėmesys, atviras didžiausių Vokietijos įmonių laiškas dėl branduolinės energetikos ateities ir pan.) susitarė dėl energetikos koncepcijos iki 2050 metų (susitarimas pasiektas 3 val. nakties VFR kanclerės A. Merkel vizito į Vilnių išvakarėse). Ši koncepcija Bundestage bus tvirtinama rugsėjo pabaigoje.

Pagrindinė mintis – branduolinė energetika kaip tiltas į atsinaujinančių šaltinių energetiką.

CO2 emisija iki 2050 m. turi būti sumažinta 80 proc. (lyginant su 1990 m.), iki 2020 m. – 40 proc. 2009 m. pabaigoje buvo pasiekta 29 proc.

Energijos gamyba turėtų būti paremta atsinaujinančiais šaltiniais. Koncepcijoje nurodomos „ekologiško, patikimo ir finansiškai priimtino energijos tiekimo gairės“. Energetikos politika turi būti „be ideologijos, atvira technologijoms ir orientuota į rinką“.

Iki 2020 m. 18 procentų suvartojamos energijos turi būti iš atsinaujinančių šaltinių, iki 2030 m. – 30 proc., iki 2050 m. – 60 proc.

Iki 2030 m. jūroje turi būti pastatyta vėjo

jėgainių, kurių galingumas turėtų siekti 25 GW (tai yra 20 modernių branduolinių elektrinių). Kaštai siektų 75 mlrd. eurų. Pirmųjų 10 parkų finansavimas būtų užtikrintas kreditais iki 5 mlrd. eurų, taip pat kita valstybine pagalba. Sausumoje turi būti greičiau modernizuojamos senos vėjo jėgainės ir turi būti statoma daugiau naujų. Federalinės žemės turi tam skirti daugiau sklypų.

Didesnė reikšmė skiriama biomasei. Biudžetas turi būti papildomas šaltinis, padedantis išlyginti netolygią energijos gamybą vėjo ir saulės jėgainėmis.

Koncepcijoje taip pat aiškiai nurodoma, kad atsinaujinančių energijos šaltinių plėtra turi vykti finansiškai efektyviai ir priklausomai nuo poreikio. Pvz., statant vėjo jėgaines turi būti įvertinta, gal vietoj paramos vertėtų organizuoti viešus konkursus.

Siekiant taupyti energiją, apeliuojama į ūkio ir piliečių supratimą ir atsakomybę, o ne į biurokratiją. Čia turėtų padėti lengvai suprantamas energijos suvartojimo žymėjimas, taikomas automobiliams, prietaisams ir pastatams.

Vertinama, kad Vokietijos pramonėje būtų galima sutaupyti iki 10 mlrd. eurų per metus. Nuo 2013 m. energijos ir elektros kaštų lengvatoms turėtų būti taikomos tik tada, kai

įmonės pačios stengtųsi taupyti. Ir tai nebūtų nepakeliamas našta mažoms ir vidutinėms įmonėms.

Branduolinių elektrinių darbo laikas pratęsiamas vidutiniškai 12 metų: 8 m. iki 1981 m. pastatytoms elektrinėms ir 14 m. vėliau pastatytoms. Kalbant apie akmens anglių gavybą, Vokietija pasiruošusi „nutraukti gavybą pagal nacionalinius ir europinius reikalavimus“ (ES pratęsė terminą iki 2014 m., Vokietijos valdančioji koalicija yra susitarusi dėl 2018 m.).

Turi būti plečiami tinklai, ypač energijai transportuoti iš šiaurės, kur ji gaminama, į pietus, kur ji reikalinga. Dėl to turi būti žymiai paspartinta tinklų plėtra.

Pastatams tenka 40 proc. suvartojamos energijos ir trečdalis visos CO2 emisijos. Čia Vyriausybė taip pat mato daug taupymo galimybių. Iki 2050 m. pastatai turėtų tapti beveik neturintys įtakos klimatui.

Vyriausybė dar kartą patvirtino, kad iki 2020 m. gatvėse turėtų būti 1 mln. elektra varomų automobilių, o iki 2030 m. – 5 mln. Tokiems automobiliams turėtų būti taikomos specialios taisyklės, pvz., leidimas važiuoti autobusų juosta ar nemokamai parkuotis miesto centre – taip turėtų būti skatinama pirkti elektra varomus automobilius.